

**ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ АСПІРАНТІВ
У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«НАУКОВИЙ СТИЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У
ПРОФЕСІЙНІЙ КОМУНІКАЦІЇ»**

УДК 378.091.33:811.161.2'27:001

DOI: 10.12958/2227-2747-2022-3(181)-29-38

Кизилова Віталіна Володимирівна,

доктор філологічних наук, професор,

професор кафедри філологічних дисциплін

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Полтава, Україна

kyzylovavitalina@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-2637-0320>

Для цитування: Кизилова В. В. Організація самостійної роботи аспірантів у процесі вивчення освітнього компонента «Науковий стиль української мови у професійній комунікації». *Освіта та педагогічна наука*. 2022. № 3 (181). С. 29–38. DOI: 10.12958/2227-2747-2022-3(181)-29-38

References (стандарт APA): Kyzylova, V. V. (2022). Orhanizatsiia samostiinoi roboty aspirantiv u protsesi vyvchennia osvitnoho komponenta «Naukovyi styl ukrainskoi movy u profesiinii komunikatsii» [Organization of Postgraduate Students' Independent Work in the Process of Studying the Educational Component «Scientific Style of the Ukrainian Language in Professional Communication»]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 3 (181), 29–38. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-3\(181\)-29-38](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-3(181)-29-38) [in Ukrainian].

Постановка проблеми. Важливе значення при підготовці докторів філософії закладами вищої освіти та науковими установами України має їхній якісний науковий та професійний рівні, набуття здобувачами освіти компетентностей, необхідних для інноваційної науково-дослідницької діяльності. У Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) наголошено на тому, що «Протягом строку навчання в аспірантурі (ад'юнктурі) аспірант (ад'юнкт) зобов'язаний виконати всі вигоди освітньо-наукової програми, зокрема

здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію» (Порядок, 2016).

Зазначене актуалізує важливість формування й розвитку в аспірантів знань, умінь і навичок, спрямованих на забезпечення успішного навчання і проведення власного наукового дослідження в закладах вищої освіти України; науково-дослідницької компетентності на основі методологічних принципів аналізу наукового тексту, навичок написання та оформлення дисертації, наукових текстів інших жанрів (тези, стаття, реферат тощо), вироблення наукового мислення; спонукає до запровадження в освітній процес за третім освітньо-науковим рівнем таких освітніх компонентів, які б мали на меті розширення в здобувачів освіти відомостей про науковий стиль сучасної української літературної мови; формування практичних навичок оволодіння науковим мовленням.

Моніторинг сайтів закладів вищої освіти України дав змогу виявити наявність в освітньо-наукових програмах різних спеціальностей таких освітніх компонентів: «Науковий стиль української мови у професійній комунікації», «Культура наукової мови та принципи академічної доброчесності», «Науковий стиль української літературної мови» та ін., у процесі опанування яких аспірант повинен виробити навички організації збирання наукового матеріалу, його систематизування, упорядкування, написання дисертації, наукових текстів інших жанрів (тези, стаття, реферат тощо), їх оформлення, структурування; здатність діалогізування при відстоюванні власної думки в науковій та професійно орієнтованій комунікативній взаємодії, спроможність застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій у процесі роботи над науковим текстом та його презентації; можливість актуалізувати й застосовувати комунікативні знання, навички, уміння, настанови, стратегії й

тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності в процесі наукового і професійно-педагогічного спілкування; здатність володіти доцільними формами вербального й невербального професійного спілкування, сприймати, осмислювати й відтворювати зміст і основну думку усних і писемних текстів наукового стилю, коригувати власне й чуже мовлення.

Важливого значення при цьому набуває самостійна робота здобувачів, що передбачає різноманітні види індивідуальної й колективної навчальної діяльності, здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей і пізнавальних можливостей аспірантів з допомогою викладача або без нього; забезпечується навчально-методичним комплексом освітнього компонента відповідно до його програми, підручниками, навчальними та методичними посібниками, електронними й іншими навчально-методичними матеріалами, дистанційними курсами тощо.

Аналіз актуальних досліджень.

Науковий стиль української мови став предметом досліджень А. Коваль (Коваль, 1970), Г. Онуфрієнко (Онуфрієнко, 2001), Ю. Коваліва (Ковалів, 2009), О. Семеног (Семеног, 2012), Ю. Сурміна (Сурмін, 2008) та ін. У працях учених розглянуто теоретичні й практичні аспекти роботи над текстами наукового стилю, звернено увагу на жанрову специфіку текстів, принципи наукового спілкування.

Самостійну роботу як важливий чинник професійної підготовки майбутніх фахівців висвітлено в студіях Л. Воєвідко, Н. Герасімової, Н. Головки, Л. Грицюк, О. Демченко, І. Друзь, І. Шимко та ін. Ними досліджено форми, методи та засоби організації самостійної роботи здобувачів освіти; розроблено методики планування, організації та контролю самостійної роботи; осмислено принципи

управління самостійною роботою, системний підхід в її організації тощо. Особливо актуальним питання організації самостійної роботи здобувачів освіти постає в умовах онлайн-навчання, що набуло поширення в закладах вищої освіти в умовах COVID-19 і наразі продовжується у зв'язку з воєнним станом в Україні.

Мета статті – узагальнити досвід організації самостійної роботи в процесі опрацювання освітнього компонента «Науковий стиль української мови у професійній комунікації», що викладається здобувачам освіти третього рівня (доктор філософії) спеціальності 035 «Філологія» в Державному закладі «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Методологія та методи дослідження. При написанні статті застосовано положення діяльнісного, особистісно зорієнтованого, контекстного методологічних підходів, комплекс загальнонаукових методів дослідження: аналіз, синтез, порівняння, аналогія, формалізація, абстрагування.

Виклад основного матеріалу.

Згідно з освітньою програмою підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня спеціальності 035 «Філологія» й навчальним планом аспіранти опановують освітній компонент «Науковий стиль української мови у професійній комунікації». Його завданнями є формування розуміння поняття «комунікативний процес», видів, аспектів, сфер та функцій мовленнєвої комунікації; вироблення вміння розрізняти типи наукових дискурсів, мовленнєвих актів, тактик і стратегій спілкування; аналіз соціокультурних чинників та розмаїття засобів комунікації, здатність практичного застосовування набутих знань у наукових дослідженнях; формування вмінь і навичок складання текстів (усних і писемних) різних жанрів, що застосовуються в науковій діяльності;

ознайомлення з практичними прийомами організації ефективного публічного наукового мовлення та можливостями їхнього застосування; удосконалення вмінь нормативного, точного, логічного, чистого мовлення, вільного застосування різноманітних мовленнєвих засобів у науковій сфері.

У результаті вивчення освітнього компонента здобувачі повинні *знати*: специфіку наукового стилю, стандарти сучасної науково-дослідницької діяльності, вимоги, необхідні для втілення наукового дослідження та опублікування, включаючи критичну обізнаність та інтелектуальну добросовісність; особливості та характеристики наукових видань, текстів, їх жанрових та стилістичних рис, функції наукового стилю. *Вміти* брати участь у науковій дискусії; розпізнавати жанри наукового стилю, дотримуватися формальних вимог цитування та укладання бібліографії; усно репрезентувати тему свого наукового дослідження; застосовувати отримані знання для написання наукової статті; укладати анотації до наукових статей, дисертацій; презентувати результати своєї самостійної роботи аудиторії; вести фахову наукову дискусію, висловлювати й обґрунтовувати свої думки, слухати думки інших учасників наукової дискусії, толерантно реагувати на них; планувати й організовувати власну науково-дослідницьку діяльність при виконанні самостійних творчих завдань: вибір теми із кола запропонованих, пошук наукових джерел, добір матеріалу, обрання оптимальної форми презентації.

Основний тематичний зміст освітнього компонента «Науковий стиль української мови у професійній комунікації»

Основні поняття теорії мовленнєвої комунікації. Сутність, категорії теорії мовленнєвої комунікації та її взаємозв'язки з іншими галузями знань. Форми

та типи мовленнєвої комунікації. Види мовленнєвої діяльності. Модель мовленнєвої комунікації. Етапи розвитку теорії комунікації. Науковий стиль і професійна комунікація. Культурно зумовлені особливості наукової комунікації. Особливості українського наукового стилю.

Лінгвістичне вивчення мови науки. Структурні особливості наукового тексту. Мовні засоби наукових текстів. Властивості і структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів.

Логічність наукового мовлення. Принципи логіки та їх застосування в текстах наукового стилю. Система аргументації наукової думки. Термінологічний апарат дисертації. Засоби дедукції, індукції, значущість гіпотези в науковому дослідженні.

Поняття «науковий текст»; жанри писемного наукового мовлення. Принципи укладання наукового тексту. Методика роботи з науковим текстом. Наукова стаття, тези, наукова рецензія, науковий відгук, реферат, анотація на наукову роботу, автореферат дисертації, курсова, бакалаврська, магістерська робота, дисертаційна робота.

Підготовка до написання наукової роботи. Планування та структурування теми. Наукова гіпотеза. Емпіричний рівень дослідження. Норми укладання наукових текстів.

Загальні наукові стандарти і практичні аспекти наукової роботи. Наукова інформація та її джерела. Робота із джерелами інформації. Формальні вимоги: цитування, укладання бібліографії. Запобігання плагіату.

Вимоги до написання дисертацій. Технологічні та методологічні принципи написання дисертації. Укладання анотацій та розширених анотацій до дисертацій, наукових текстів інших жанрів.

Усне наукове мовлення. Усна презентація: структура і стиль. Структурування

доповіді. Доцільне використання медійних засобів. Підготовка реферату. Підготовка тез. Підготовка доповіді. Усна презентація доповіді. Діалогічне наукове мовлення. Наукова дискусія, диспут.

Вербальна й невербальна комунікація в науковій сфері. Відмінність мови від інших знакових систем. Відмінність знаків, образів, слів, жестів і термінів як комунікативних засобів. Поняття «інформація висловлювання», інформативність мовної одиниці. Компоненти моделі передачі інформації з погляду вербальної комунікації. Зовнішні прояви емоційних станів. Візуальний контакт. Невербальні компоненти комунікації та їх роль у науковій діяльності.

Міжкультурна мовленнєва комунікація. Поняття «міжкультурна комунікація». Основні суб'єкти міжкультурної комунікації. Рівні та форми міжкультурної комунікації. Позитивні й негативні результати взаємодії культур. Норми наукового спілкування в різних культурах. Специфіка вербальних та невербальних аспектів міжкультурної комунікації в науковій сфері.

Сучасні засоби інформаційних і комп'ютерних технологій у процесі роботи над науковим текстом. Використання інформаційних технологій у професійно-педагогічній комунікації.

Освітній компонент побудовано на основі синтезу аудиторної, дистанційної роботи, індивідуальних та групових форм навчальної діяльності. На освітньому порталі Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» розміщено основні матеріали для опрацювання освітнього компонента: тези лекцій, матеріал до практичних занять (план, вправи, завдання й запитання, рекомендована для підготовки література), завдання для самостійної роботи, модульної контрольної роботи (<http://do1.luguniv.edu.ua/course/view.php?id=>

9930). Сумлінне опрацювання матеріалу, виконання контрольно-тренувальних і модульних робіт, завдань для самостійної роботи дасть змогу здобувачам освіти комплексно оволодіти матеріалом курсу, допоможе реалізувати програмові вимоги до освітнього компонента.

Одним із невід'ємних видів навчальної діяльності здобувача освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «Доктор філософії» є самостійна робота, що відбувається в процесі аудиторної, позааудиторної роботи, з допомогою викладача та без нього. Для третього освітньо-наукового рівня вона стає основним видом діяльності в умовах сучасності й охоплює такі складники: самостійна, індивідуальна й самоосвітня робота, що передбачає формування знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти завдяки самостійному опануванню теми (розділу) за допомогою консультативно-коригувальної й мотиваційно-цільової ролі викладача в їхній діяльності.

На думку науковців, у процесі розробки завдань важливо дотримуватися навчально-розвивальної, пізнавально-практичної, спонукально-активізувальної, технологічної, діагностичної, виховної, світоглядної *функцій* самостійної роботи, які повинні інтегруватися в комплексну функцію залежно від місця цих завдань у системі підготовки майбутнього фахівця (Гула, 2019).

При розробці завдань для самостійної роботи, на думку Л. Гули, необхідно враховувати такі *принципи*: забезпечення послідовності, систематичності самостійної роботи; передбачення доступності й посиленості навчального матеріалу для самостійного опрацювання; надання здобувачам освіти однакових можливостей у досягненні мети навчання та виявлення творчої ініціативи; забезпечення умов для організації самостійної роботи студентів

(відповідна матеріально-технічна база, методичне забезпечення, консультації викладачів тощо); здійснення керівництва самостійною роботою та контроль за її ходом; рівномірний розподіл завдань та заходів контролю протягом усього навчального року (Гула, 2019).

Відповідно до навчальної програми курсу «Науковий стиль української мови у професійній комунікації» на самостійну роботу відводиться 50% загальної кількості годин. Крім того, здобувачі освіти займаються окремими її видами в процесі підготовки до лекційних і практичних занять. Зважаючи на досить високий базовий рівень підготовки здобувачів третього освітнього рівня (магістр) й вузьку спеціалізацію, здебільшого самостійна робота має індивідуальний характер. Умовно можна виділити *навчально-пізнавальну* (пошук наукової літератури, її опрацювання, розробка й побудова схем, підготовка й написання рефератів, доповідей тощо), *репродуктивно-творчу* (створення презентації, зокрема й мультимедійної, заповнення таблиць, моделювання ситуацій, виконання завдань, що передбачають осмислення, запам'ятовування й відтворення знань, виконання творчих завдань), *дослідницьку* (орієнтована на проведення власного наукового дослідження) види самостійної роботи.

Нижче наводимо приклади завдань для самостійної роботи, запропоновані аспірантам при опрацюванні освітнього компонента «Науковий стиль української мови у професійній комунікації».

Тема: Підготовка наукової статті
(навчально-пізнавальна діяльність)

1. Стаття як жанр наукового стилю. Наукова, публіцистична стаття: спільне й відмінне.
2. Етапи підготовки статті.
3. Заголовок статті як компонент наукового тексту.

3. Робота з науковою інформацією. Правила оформлення цитування.
4. Вступ і висновки як необхідні компоненти наукового тексту. Правила їх оформлення.
5. Виклад основного матеріалу.
6. Анотація та ключові слова. Основні вимоги до укладання.

Завдання

- Доберіть самостійно літературу до теми. Запишіть її.
- Дайте письмові відповіді на питання плану.
- Перегляньте фахові наукові видання України серії «Філологія» (категорія Б). Оберіть приклад тексту наукової статті та анотації до неї (без списку джерел), схарактеризуйте її основні компоненти, правильність їх оформлення.

Тема: Бібліографічний опис документів у науковому тексті

(навчально-пізнавальна діяльність)

1. Національні стандарти оформлення бібліографічної інформації в науковій роботі.
2. Міжнародні стилі цитування в наукових роботах.
3. Міжнародні правила цитування та покликання в наукових роботах.
4. Рекомендації з оформлення бібліографічних списків літератури за міжнародними стандартами.
5. Генератори покликань.
6. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою.

Завдання

- Опрацюйте питання плану (з цією метою користуйтеся наведеними нижче джерелами та таким покликанням: http://library2.stu.cn.ua/na_dopomogu_naukovcsu/prikladi_bibliografichnogo_opisu/).
- Укладіть список джерел (не менше 10) за напрямом наукової діяльності за стандартом ДСТУ 8302:2015 та одного із міжнародних стилів (на вибір).

Тема: Науково-педагогічна комунікація
(репродуктивно-творча діяльність)

Завдання

- Проаналізуйте результати самоспостереження за розвитком умінь підтримувати зворотний зв'язок у науково-педагогічній комунікації (чи розумієте настрій, бажання співрозмовників, чи фіксуєте зміни в їхніх емоційних станах; чи наявне порушення зворотного зв'язку в спілкуванні).
- Запропонуйте власну систему засобів установа зворотного зв'язку в науково-педагогічній комунікації.
- Розробіть рекомендації для науковців щодо оволодіння комунікативними техніками.
- Зіставте процес наукового спілкування в закладі вищої освіти, науковій установі (між науковим керівником та аспірантом / докторантом, між учасниками наукової дискусії на конференції, семінарі) з погляду мети, завдань, функцій тактик спілкування.

Тема: Жанри наукового стилю

(синтез навчально-пізнавальної й репродуктивно-творчої діяльності)

Завдання

- Ознайомтесь із монологічними жанрами наукового стилю: тези, наукова рецензія, науковий відгук, реферат, анотація на наукову роботу, автореферат дисертації, курсова, бакалаврська, магістерська робота, дисертаційна робота.
- Поясніть відмінність між тезами та статтею як жанрами наукового стилю. Наведіть приклад статті з філології та укладіть тези до неї.
- Ознайомтесь на сайті Національної бібліотеки ім. В. Вернадського із зразками авторефератів за напрямом наукового дослідження. Запишіть структуру та вимоги до оформлення авторефератів. Визначте спільне й відмінне у вимогах до

оформлення авторефератів та розширених анотацій дисертацій.

- Схарактеризуйте специфіку діалогічних жанрів наукового стилю (дискусія, диспут). Змодельуйте дискусію на тему «Роль інтернет-ресурсів у підготовці вчителя-філолога».
- Створіть мультимедійну презентацію на тему «Жанри наукового стилю».

**Тема: Жанри наукового стилю
(продовження)**

(дослідницька діяльність)

Завдання

- Опрацюйте одну із наукових праць українських філологів, уміщену у фаховому журналі України (категорія Б). Складіть питальний і тезовий плани до неї, запропонуйте найточніші підзаголовки до тексту.
- Ознайомтесь із планом проведення наукових конференцій на поточний рік за темою вашого дослідження. Напишіть тези виступу на конференцію. Визначте особливості цього жанрового різновиду. З'ясуйте відмінність тез від статті, реферату.
- За рекомендованою літературою ознайомтесь із основними правилами написання анотацій на наукове джерело. Ознайомтесь із прикладами текстів довідкових і рекомендаційних анотацій на актуальну для вашого дослідження наукову літературу. Визначте їх лексико-граматичні засоби. Укладіть, користуючись зразками, довідкові анотації на наукові джерела актуальної для вас тематики.

Система запитань і завдань

для самоперевірки

(за Г. Онуфрієнко, 2009)

1. З'ясуйте особливості наукового стилю. Наведіть приклади.
2. Поясніть, чому в джерелах наукової інформації спосіб викладення матеріалу є формально-логічним (колективним).
3. Визначте, що зумовлює вибір мовних засобів у науковому стилі.
4. Схарактеризуйте лексику наукового стилю мови / мовлення. Наведіть приклади з галузі знань, за якою ви навчаєтесь.
5. Обґрунтуйте місце в науковій літературі термінів. З'ясуйте зумовленість їх застосування.
6. Поясніть, яку роль відіграє порядок слів у писемній науковій мові та як ви розумієте принцип «лінійної» репрезентації інформації в науковій прозі. Проілюструйте відповідь переконливими прикладами.
7. Здійсніть лексичний аналіз науково-навчального тексту (до 3 сторінок) за обраним фахом, класифікувавши лексику за наведеними групами: а) загальнонаукова; б) власне термінологічна; в) слова-організатори думки; г) слова-конкретизатори думки; д) слова-домінанти (ключові слова). Визначте функції кожної лексичної групи.
8. Складіть стислі конспекти наукового й науково-навчального текстів актуальної термінознавчої проблематики. Визначте, які етапи процесу конспектування вам найважче долати й чому, а що в першоджерелі суттєво допомагає в конспектуванні.
9. Схарактеризуйте мету конспектування писемних та усних джерел наукової інформації в навчальній та професійній сферах.
10. Наведіть і прокоментуйте дефініції понять «план» і «конспект» у контексті навчальної, науково-дослідної та професійної діяльності.
11. Поясніть цілі складання анотацій на наукові джерела. Схарактеризуйте основні види анотацій та з'ясуйте особливості їх оформлення.
12. Схарактеризуйте вимоги до обсягу анотації та з'ясуйте, чим вони зумов-

лені. Назвіть найтипівішу помилку при складанні тексту анотації та поясніть її причини. Наведіть мовні / мовленнєві стандарти-кліше для оформлення анотації.

13. Сформулюйте практичні поради укладачу анотацій / рефератів / рецензій на наукові джерела з актуальних проблем обраної вами спеціальності.
14. З'ясуйте, якими мають бути за кількістю та обсягами цитати в тексті наукової доповіді й статті і що, яким чином і чому на ці параметри впливає.
15. Назвіть обов'язкові вимоги до оформлення цитат у науковій роботі. Обґрунтуйте свою відповідь.
16. Наведіть приклади етикетних словесних формул, якими доцільно послуговуватися під час гострого обговорення наукових проблем.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У процесі викладання освітнього компонента «Науковий стиль української мови у професійній комунікації» відбувалося періодичне обговорення зі здобувачами освіти питань, пов'язаних з організацією їхньої самостійної роботи. Нами було з'ясовано, що загалом запропоновані на освітньому порталі матеріали (рекомендована література, тексти лекцій, завдання до практичних занять, методичні рекомендації до організації самостійної роботи, інструкції, алгоритми і схеми навчально-пізнавальної, репродуктивно-творчої й дослідницької самостійної діяльності) їх задовольняють. Відзначено доступність викладеного матеріалу, його інформативність, якість і послідовність презентації, спланований викладачем час на виконання того чи того виду навчальної діяльності.

Відзначено, що абсолютна більшість здобувачів у процесі опрацювання освітнього компонента використовували всі рекомендовані матеріали, що дало

змогу засвоїти інформацію на якісно високому рівні. Це стало запорукою підвищення працездатності, успішності навчання, високих результатів при складанні іспиту з дисципліни, можливості використання набутих знань, умінь і навичок у процесі написання дисертаційної роботи та інших текстів наукового стилю здобувачами третього освітньо-наукового рівня спеціальності «Філологія».

З метою професійного становлення, саморозвитку й самоосвіти перспективним убачається запровадження освітнього компонента «Науковий стиль української мови у професійній комунікації» для здобувачів третього освітньо-професійного рівня інших спеціальностей. Удадо продумана організація самостійної роботи при цьому сприятиме створенню умов високої активності, самостійності й відповідальності здобувачів освіти в процесі усіх видів їхньої науково-дослідної й освітньої діяльності.

Література

Гула Л. Самостійна робота студентів в контексті сучасної вищої освіти. *Збірник наукових праць «ЛОГОС»*. 2019. Т. 3. С. 35–38.

Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту. Київ : Видво Київського ун-ту ім. Т. Шевченка, 1970. 306 с.

Ковалів Ю. Абетка дисертанта: методологічні принципи написання дисертації. Київ : Твім-інтер, 2009. 459 с.

Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. з алгоритмічними приписами. 2-ге вид., переробл. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 392 с.

Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти

(наукових установах). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.11.2022).

Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. Друге видання. Київ : Академія, 2012. 216 с.

Сурмін Ю. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2008. 184 с.

International Encyclopedia of Communications / ed. by E. Barnow. Vol. 1–4. New York and Oxford: Oxford University Press, 1989.

References

Hula, L. (2019). Samostiina robota studentiv v konteksti suchasnoi vyshchoi osvity [Independent Work of Students in the Context of Modern Higher Education]. *Zbirnyk naukovykh prats «ΛΟΓΟΣ» – Collection of Scientific Works «ΛΟΓΟΣ», 3*, 35–38 [in Ukrainian].

Koval, A. P. (1970). Naukovyi styl suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy. Struktura naukovohto tekstu [Scientific Style of Modern Ukrainian Literary Language. The Structure of a Scientific Text]. Kyiv : Vyd-vo Kyivskoho un-tu im. T. Shevchenka [in Ukrainian].

Kovaliv, Yu. (2009). Abetka dysertanta: metodolohichni pryntsypy narysanna dysertatsii [Dissertation Alphabet: Methodological Principles of Dissertation Writing]. Kyiv : Tvim-inter [in Ukrainian].

Onufriienko, H. S. (2009). Naukovyi styl ukrainskoi movy [Scientific Style of the Ukrainian Language]. 2-he vyd. pererob. ta dop. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].

Poriadok pidhotovky zdobuvachiv vyshchoi osvity stupenia doktora filosofii ta doktora nauk u zakladakh vyshchoi osvity (naukovykh ustanovakh) [The Procedure for the Preparation of Higher Education

Applicants for the Degree of Doctor of Philosophy and Doctor of Science in Institutions of Higher Education (Scientific Institutions)]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

Semenoh, O. M. (2012). Kultura naukovoї ukrainskoi movy [Culture of Scientific Ukrainian Language]. *Druhe vydannia*. Kyiv : Akademiia [in Ukrainian].

Surmin, Yu. (2008). Naukovyi tekst: spetsyfyka, pidhotovka ta prezentatsiia [Specific Scientific Text, Preparation and Presentation]. Kyiv: NADU [in Ukrainian].

Barnow E. (Ed.). (1989). *International Encyclopedia of Communications*. Vol. 1–4. New York and Oxford: Oxford University Press [in English].

Кизилова В. В. Організація самостійної роботи аспірантів у процесі вивчення освітнього компонента «Науковий стиль української мови у професійній комунікації»

У статті розглянуто ефективність організації самостійної роботи здобувачів освіти третього рівня (доктор філософії) спеціальності 035 «Філологія» у процесі роботи над освітнім компонентом «Науковий стиль української мови у професійній комунікації», що викладається в Державному закладі «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Схарактеризовано зміст і завдання освітнього компонента.

Наголошено на необхідності формування науково-дослідницької компетентності, навичок створення наукових текстів різних жанрів, вироблення наукового мислення, практичних навичок оволодіння науковим мовленням. Акцентовано на важливості грамотно організованої самостійної роботи здобувачів, що передбачає різноманітні види індивідуальної й

колективної навчальної діяльності, забезпечується навчально-методичним комплексом освітнього компонента відповідно до його програми. Розглянуто функції і принципи самостійної роботи. Виділено навчально-пізнавальний, репродуктивно-творчий, дослідницький види самостійної роботи в процесі опрацювання освітнього компонента «Науковий стиль української мови у професійній комунікації». Запропоновано приклади завдань для самостійної роботи.

Ключові слова: здобувач освіти, аспірант, освітній компонент, самостійна робота, науковий стиль, науковий текст.

Kyzylova V. V. Organization of Postgraduate Students' Independent Work in the Process of Studying the Educational Component «Scientific Style of the Ukrainian Language in Professional Communication»

The article deals with the effectiveness of the organization of independent work of students of the third level (Doctor of Philosophy) of programme subject area 035 «Philology» in the process of working on the educational component «Scientific Style of the Ukrainian Language in Professional Communication». The educational component is being taught at State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University». The content and tasks of the educational component have been characterized.

The necessity of formation of scientific research competence, skills of creating scientific texts of different genres, development of scientific thinking, practical skills of mastering scientific speech has been specified. The importance of competently organized independent work of students has been emphasized. Such kind of work involves various types of individual and collective learning activities, and is provided by the educational and methodological complex of the educational component in accordance with its program. The functions and principles of independent work have been considered. The educational and cognitive, reproductive and creative, research types of independent work in the process of working on the educational component «Scientific Style of the Ukrainian Language in Professional Communication» have been highlighted. Examples of tasks for independent work have been offered.

Keywords: student, postgraduate student, educational component, independent work, scientific style, scientific text.

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

